

USTADNAMƏ

Abu atəş, xakü baddan xəlq olduq,
Neçə şirin-şirin canlar qocalır.
Gəl çox da qəm yemə, divanə könlüm,
Hökumət sahibi xanlar qocalır.

Yaxşı adam bu dünyada ölməsin,
Yaman adam uzun ömür sürməsin,
Kişinin övladsız varı olmasın,
Hər sabah malını sanar, qocalır.

Binamusun arı olmaz nəbada,
Dostunun sirr sözün tez verər yada;
Bir igid ki, yoxsul olsa dünyada,
Hər yetən üzünü danlar, qocalır.

Yazıq aşiq Mənsur¹ şad olub gülməz,
Gözündən tökülən qan-yaşı silməz;
Adam var yaxşı ilə yamanı bilməz,
Adam var bir sözdən anlar, qocalır.

Ustadlar ustadnaməni bir yox, iki deyər, biz də deyək iki olsun, düş-
mənlərin gözü oyulsun.

Bivəfanın, müxənnəsin, nakəsin
Doğru sözün, düz ilqarın görmədim.
Namərdin dünyada çox çəkdim bəhsin,
Namusun, qeyrətin, arın görmədim.

Bivəfanı özümə dost elədim,
Yolunda canıma çox qəsd elədim,
Söyüddən bağ saldım, peyvəst elədim,
Almasın, heyvasın, narın görmədim.

Ələsgər, elmində olma nabeləd,
Doğru söylə, sözün çıxmasın qələt;
Şahiddə insaf yox, bəyde ədalət,
Qazıların düz ilqarın görmədim.

Ustadlar ustadnaməni üç deyər, biz də deyək üç olsun, düşmənin
ömrü puç olsun!

Adam oğlu, yol, ərkanı tanı, bil,
Yol, ərkan bilənin yeri dar olmaz;
Sirrini söyləmə qamu aləmə,
Bivəfa dilbərdən sənə yar olmaz.

İgid odu tənə oxun atmaya,
Halal mayasına haram qatmaya;
Bir oğul ki, rəqibinə çatmaya,
O oğulda namus, qeyrət, ar olmaz.

Öz süründən qurban desən deyərsən,
Öz yunundan şal toxuyub geyərsən,
Bəslədiyin bağın barın yeyərsən,
Yad bağından sənə heyva, nar olmaz.

Dəllək Murad, çəkmə bir bunca qəmi,
Burda duran olmaz, gedərlər hamı,
Fələk biçinçidi, bu dünya zəmi,
Biçilən zəmidən mürğzar olmaz.

Diyarbəkirdə Kərim adlı bir paşa var idi. Paşanın varı, dövləti
həddən ziyada idi. Amma sini keçmişdi, hələ bir övladı yox idi. Kərim
paşa mahalın ağsaqqal, qarasaqqalının tədbirinə görə, dövlətinin
yarısını fağır-füqərəyə payladı ki, bəlkə tanrının ona rəhmi gəlib, bir
övlad verə.

Aylar, günlər keçdi, paşanın bir qəşəng, göyçək oğlu oldu. Oğlan
Novruz bayramı günü anadan olduğu üçün adını da Novruz qoydular.
Uşağı dayəyə tapşırdılar. Dayə uşağı bəsləməyə başladı. Ta ki, uşaq
yeddi, səkkiz yaşa çatanda atası onu molla yanına oxumağa qoydu.

Gün keçdi, ay dolandı, Novruz oxuyub bütün kitabları sinədəftər
elədi. Kərim paşa böyük məclis düzəldib, qırx gün, qırx gecə şadlıq
keçirdi. Bütün camaatı qohum-əqrəbalarını, dost-tanışlarını qonaq ça-
ğırtdı. Şadlıq məclisinə bir də aşiq gətirdilər. Aşiq əvvəl könül açan,
dərd dağıdan mahnılardan oxudu. Sonra əhli-məclisin xahişinə görə bir
yaxşı dastan başladı. Novruz ömründə belə bir dastan eşitməmişdi. Das-
tan ona elə əsər eləmişdi ki, heç məclisin qurtarmağını da bilməmişdi.

Bir vaxt ayılıb gördü ki, məclis qurtarıb, hamı dağılıb gedib. Elə məyus fikirli yıxılıb yatdı. Bir də gördü aləmi-vaqidə bir nurani dərviş başının üstündə durub deyir:

– Oğlum, niyə fikir dəryasına qərq olub, qəflət yuxusuna cumubsan? Al, bu badəni nuş elə, mətləbinə çatarsan.

Novruz diqqətlə dərvişə baxanda gördü ki, həm dərvişdən, həm badədən bir nur qalxıb, asimana bülənd oldu. Bu möcüzəyə məəttəl qalıb dedi:

– Ağa dərviş, bizlərdə o badə haram buyrulub. Biz şərab içmirik.

Dərviş Novruzun cavabında dedi:

– Bala, bu badə o badələrdən deyil. Bu badə Yusifi Züleyxaya yetirən badədəndi.

Novruz badəni dərvişdən alıb nuş elədi. O saat sinəsi dəmirçi kürəsi kimi yanmağa başladı. Bərkdən qışqırdı ki:

– Ağa dərviş, yandım, mənə əlac!

Dərviş barmağını onun gözünün qabağına tutub dedi:

– Oğul, barmağımın arasından bax, gör nə görürsən?

Novruz dedi:

– Uzaq-uzaq yollar görürəm.

Dərviş dedi:

– Daha nə görürsən?

Novruz dedi:

– Bir böyük şəhər, şəhərdə bir saray, içində bir gözəl qız görürəm.

Dərviş dedi:

– Oğlum, həmən gördüyün şəhər Misirdi. Sarayın içindəki qız da Qəndab xanımdı. Onu sənə, səni də ona buta verdim. İndi bir geri bax, gör gələn kimdi?

Novruz geri baxanda dərviş yox oldu. Novruz o saat bihuş olub yerə yığıldı.

Sabah açılıb atası Kərim paşa, anası Zeynəb xanım Novruzun yanına gəldilər. Nə qədər əlləşdilərse onu ayılda bilmədilər. Həkim, loğman, dünyagörmüş adam qalmadı, çağırtdılar ki, bəlkə onlar Novruzunu ayıldalar. Axırda bir dünyagörmüş qoca dedi:

– Qorxmayın! Bununku vergidi. Öz vaxtında ayılacaq.

Novruz düz on bir gündən sonra özünə gəldi. Baxdı ki, atası, anası, qohum-əqrəbası – hamı onun başına yığılıb. Novruz dedi:

– Mən dərdimi dilnən desəm, dilim yanar. Mənə bir saz gətirin!

Kərim paşanın əmrinə görə o dəqiqə bir saz tapıb Novruza verdilər. Novruz sazı sinəsinə basıb, görək nə dedi:

Tifil ikən qulluq etdim ustada,
Oxudum dərsimi, kamalın gördüm.
Sazınan, sözünən zay etdi məni,
Atam Kərim paşa əməlin gördüm.

Girdim bağa, bağım təğayir oldu,
Xoryat əli dəydi, tağ ayır oldu.
Gözüm gördü, aqlım təğayir oldu,
Çayı-səlsəbilin zülalın gördüm.

Novruzam, qalmışam bir can içində,
Bir canı bəslədim bir can içində;
Ağam badə verdi bir cam içində,
Misirdə Qəndabın camalın gördüm.

Anası dedi:

– Yaxşı başa düşmədim, bir əməlli-başlı de görüm dərdin nədi?

Novruz dedi:

– Ana, Misir padşahının qızı Telli Qəndabı mənə buta veriblər. Butamın dalınca gedəcəyəm.

Onlar anladılar ki, onunku vergidi. Zeynəb xanım oğlunun ətəyindən tutdu, ağlaya-ağlaya görək nə dedi:

Başına döndüyüm gülüzlü oğul,
Oğul, gəl getmə sən, aman günüdü!
Başına çevirim qəndinən noğul,
Oğul, gəl getmə sən, aman günüdü!

Atan xarac alır divanxanadan,
Ölmədik qurtaraq bu qəmxanadan;
Oğul necə kəsər meylin anadan?
Oğul, gəl getmə sən, aman günüdü!

Bu Zeynəb xanımı ağlar qoyma gəl!
Sinəsinə əlvən dağlar qoyma gəl!
Atan qapısını bağlar qoyma gəl!
Oğul, getməgilən aman günüdü!²⁻³

Novruz anasının cavabında sazı sinəsinə basıb dedi:

Candan çox sevdiyim istəkli ana,
Ana, himmət eylə, himmət günüdü!
Əmmişəm südünü mən qana-qana,
Ana, himmət eylə, himmət günüdü!

Mən qurbanam ustaların pirinə,
Bizi də yetirsin biri-birinə;
Babam bağışlasın tacı-sərinə,
Ana, himmət eylə, himmət günüdü!

Mənə bu gecədə verilib buta,
Xudayi-Zülcəlal dadıma yetə;
Novruz, əlin yarın əlinə çata,
Ana, himmət eylə, himmət günüdü!

Anası ağlaya-ağlaya dedi:

– Ay bala, gəl sən ətəyindən bu daşı tök! Bu səfərə getmə! Diyar-
bəkirdə hər kimin qızını istəsən sana alax. Hələ məndən olsa, elə əmin
qızçıqazını alarsan. Necə deyərlər “ellini ürküt, axsağına yapış”. Misir
hara, biz hara ki, Misirdən danışırısan?!

Novruz anasının sözlərinə qulaq asıb, bir fikrə getdi. Fikirləşdi,
fikirləşdi, sonra sazını sinəsinə basıb, oxumağa başladı:

Ay bimürvət, ay biinsaf, ay zalım,
Yaxşı dostu yalan satmaq olurmu?
İlqarı unudub, əhdi tərək edib,
Namusu, qıryəti atmaq olurmu?

İgidin könlündən keçər paşalıq,
Aslan kimi girib gözə meşəlik.
Şeytanla qohumluq, qurdla aşnalıq,
Şahmarın qoynunda yatmaq olurmu?

Novruzam, ürəyim eylədi tələb,
Səndə mürvət yoxdu, fələkdə insaf;
Sümükdən şiş gördüm, poladdan kabab,
Uydurub bir-birinə taxmaq olurmu?

Novruz sözünü tamam eləyən kimi, ayağa qalxdı, atını minib getmək istəyəndə anası ağlaya-ağlaya atın cilovundan yapışdı, bu dillərlə ona yalvarıb dedi:

Doqquz ayı sinəm üstə götürdüm,
Getmə, oğul, getmə, qoymaram səni.
Çox möhnətlə boya-başa yetirdim,
Getmə, oğul, getmə, qoymaram səni.

Aldı Novruz:

Başına döndüyüm gülüzlü ana,
Ana, halal eylə, mən gedər oldum.
Südünü əmmişəm mən qana-qana,
Ana, halal eylə, mən gedər oldum.

Aldı Zeynəb xanım:

Qoymaram gedəsən dövlətxanadan,
Qurtarmaram bu qüssədən, bələdan,
Heç üz döndərərmə oğul, anadan?
Getmə, oğul, getmə, qoymaram səni.

Aldı Novruz:

Canım qurban ərənlərin pirinə,
Çatdırar aşiqi biri-birinə;
Atam bağışlasın tacı-sərinə,
Ana, halal eylə, mən gedər oldum.

Aldı Zeynəb xanım:

Mən rüsxət versəm də, sənə qıymaram,
Dolannam başına, səndən doymaram;
Baxtı qara mən biçərə Zeynabam,
Getmə, oğul, getmə, qoymaram səni.

Aldı Novruz:

Canım qurban olsun o min bir ada,
Yarsız can dözərmə fani dünyada?
Sən dua qıl, mən də yetim murada,
Ana, halal eylə, mən gedər oldum.

Zeynəb xanım çox dedi, Novruz az eşitdi, axırda çar-naçar razı olub dedi:

– Oğul, get, Allah amanında olasan, amma tez qayıt.

Novruz atasıynan, anasıynan, qohum-qardaşlarıynan halallaşıb, öpüşüb yola düşdü, Misirə getməyin binasını qoydu. Az getdi, üz getdi, dərə-təpə düz getdi, ta ki, bir dərəyə kənarına çıxdı. Elə təzə yetişmişdi, bir də gördü gəmi yola düşdü. Novruz tək-tənha limanda qaldı. Bir tacir gəmidən onu gördü. Əmr elədi, gəmini saxladılar. Novruz gəmiyə mindi. Tacir gördü Novruz çox qəmlidi, özü də gözlərindən yaş gəlir. Tacir Novruzdan soruşdu:

– Oğlan, nəçisən? Niyə ağlayırsan?

Novruz sazı sinəsinə basdı, görək tacirə nə cavab verdi:

Əzizim tacir, gözüm tacir,
Qəndab Misirdə, Misirdə.
Sana qurban özüm, tacir,
Qəndab Misirdə, Misirdə.

Tacir dedi:

– Ay oğlan, sənın Misirdə nəyin var ki, Misir-Misir deyirsən?

Novruz dedi:

– Gerisinə qulaq as.

Aldı Novruz:

Mən olmuşam yola naşı,
Tökərəm gözümdən yaşı;
Uçubdu könlümün quşu,
Gəzir Misirdə, Misirdə.

Tacir dedi:

– Ay oğlan, vallah səni başa düşə bilmirəm, sözünü açıq de.

Novruz aldı gerisini:

Dərsimi verib lafəta,
İrəhm eylə, əziz ata,
Qəndabı Novruza buta
Yazıb Misirdə, Misirdə.

Tacirin Novruza rəhmi gəldi, dedi:

– Ay oğul, fikir eləmə, mən səni Misirə aparacağam.

Bəli, gəmi yola düşdü. Üç gün, üç gecə yol getmişdilər ki, deryanın kənarına çatdılar. Birdən bərk tufan qopdu, gəmi üzüqoylu çevrildi. Novruz bir taxta parçasının üstündə qaldı. Ata, anası, sevgilisi, eli, obası yadına düşdü. Aldı, görək öz halına münasib nə dedi:

Gecə ayaz, gündüz bulud,
Qaldım bu derya üzündə.
Ana, yaş köynəyim qurut,
Qaldım bu derya üzündə.

Mən çəkdiyim dadü ahdı,
Sinəmə toxunan oxdu;
Bir beş arşın kəfən yoxdu,
Qaldım bu derya üzündə.

Novruz nə yaman haldadı?
Peymanam dolhadoldadı;
Qəndabın gözü yoldadı,
Qaldım bu derya üzündə⁵.

Yel elə əsirdi ki, derya elə mövcə gəlirdi ki, ləpələr Novruzu o tərəfə, bu tərəfə çırpırdı. Novruz gördü ölüm vaxtıdı. Götürdü, görək ona buta verən dərvişi nə cür haraya çağırırdı:

Yeri, göyü, ərşi, gürşü yaradan,
Kərəm eylə, qoyma məni deryada!
Qarlı dağlar gəldi keçdi aradan,
Kərəm eylə, qoyma məni deryada!

Övliyalar, ənbiyalar, ərənlər⁶,
Hanı məndən doğru yola varanlar?
Qərq oldu deryaya neçə min canlar,
Kərəm eylə, qoyma məni deryada!

Novruz da çağırır səni imdada,
Bir dərviş donunda vermişdin bada;
Tut məni dəstimdən, yetir Qəndaba,
Kərəm eylə, qoyma məni deryada!⁷

Böyük ustadların dediyinə görə, Novruzun ağızından söz qurtarmamış Xıdır İlyas⁸ dərviş paltarında hazır olub, Novruza dedi:

– Gözünü yum!

Novruz gözünü yumdu. Bir zaman gözünü açıb, özünü dəryadan kənar gördü.

Novruz o yana–bu yana baxıb, dərvişi görmədi. İstədi qalxsın, qalxa bilmədi. Elə halsız, elə yorğun idi ki, elə oradaca başını yerə qoyub, dəryanın qırağında huşa getdi.

Qəzadan Qavvas⁹ Əhmədin yolu bu tərəfdən düşdü. Belə xətti-xalı bənövşə kimi, qəddi-qaməti sərv ağacı kimi bir cavanı taqətsiz, huşda görəndə rəhmi gəlib aldı, görək onu necə oyatdı:

Xab içində yatan, ay cavan oğlan,
Oğul, dur götürüm xanama səni.
Nədən belə tərki-vətən olubsan,
Oğul, dur götürüm xanama səni.

Yatışından bilirəm yad diyarısan,
Bir sevda ucundan ah-zarısan.
Qalx ayağa, görüm hansı yerrisən,
Oğul, dur götürüm xanama səni.

Oğul deyib, səni burdan götürürəm,
Götürübən məkanına yetirəm.
Mən Əhmədəm, mətləbini bitirəm,
Oğul, dur götürüm xanama səni¹⁰.

Novruz huşa gəlib, Qavvas Əhmədi başının üstündə gördü. Əhmədin cavabında görək nə dedi:

Aldı Novruz:

Qadir sübhan, özün yaxşı bilirsən,
Necə pərişandı hallarım mənim.
Mən bülbüləm, güldən ötrü gəzirəm,
Saralıb, solubdu güllərim mənim.

Qurbanam bir alagözün özünə,
Eşq əlindən yuxu gəlmiş gözümə;
Necə baxım Qavvas Əhməd üzünə,
Telli Qəndab gözlür yollarım mənim.

Sarı sinavardı, hazar peşədi,
Ağ eyvan otaqdı, büllur şüşədi,

Mən Novruzam, atam Kərim paşadı,
Hamı sağrı-solda qullarım mənim?!¹¹

Qavvas Əhməd Novruzun adlı-sanlı nəsiləndən olduğunu bilib, ona daha da məhəbbəti qondu. Onu götürüb evinə apardı. Novruz burda yaxşı yeyib, içib dolanmaqda olsun, Qavvas Əhmədin qızı Gülşan xanım onu belə gözəl oğlan görüb, könülü əldən verdi. Bir könüldən min könlə Novruza aşiq oldu, amma sevgisini bürüzə vermədi. Başladı Novruza qulluq eləməyə. Gülşan Novruzu elə yaxşı saxlayırdı, onu elə əyləndirirdi ki, sevgisi-zadı yaddan çıxmışdı. Həmişə yeməkdə, içməkdə, gəzməkdə, kefdə, damaqda idilər.

Bir gün Gülşanla Novruz bağa seyrə çıxmışdılar. Yaz fəslə olduğundan çiçəklər açmışdı, bülbüllər cəh-cəh vura-vura bir gülün üstündən qalxıb, o biri gülün üstə qonurdu. Bir bülbül gülün bir yarpağını dimdiyinə götürüb, göydə oynadırdı. Birdən külək vurub, gül yarpağını bir qaratikan kolunun üstünə saldı. Bülbül şığıyib gül yarpağını götürmək istəyəndə qaratikan onun ürəyinin başından batıb, kürəyinin arasından çıxdı. Bülbül o saat başını qızılgül yarpağı üstünə qoyub, yarının qucağında canını qurban verdi. Novruz bunu görəndə tez bülbülün yanına gəldi. Telli Qəndab onun yadına düşdü. Dedi:

– Ay dili-qafil, mənim bu dilsiz-ağızsız quş qədər də vəfam yoxdu. Gör məşuqundan ötrü canını necə qurban verdi?

Novruzun köhnə yarası təzələnib, görək məşuqu yolunda canını qurban verən bülbülə nə dedi.

Aldı Novruz:

Səhər gəşt eylədim gülzar üstünə,
Gör necə tutubdu işini bülbül...
Gah gəlir, gah gedir qonça başına,
Axıdır didədən yaşını bülbül...

Bağın, həm bağçanın barı gərəkdə,
Alması, heyvası, narı gərəkdə,
Hər kəsin öz dostu, yarı gərəkdə,
Sevməz özgə yarın qaşını bülbül...

Novruz necə çəksin Qəndab dağı,ni,
Əritdi, ürəyimin aldı yağını,
Yel vuruban saldı gül yarpağını,
Söykəyib can verir başını bülbül.

Novruz sözünü tamam eyləyəndən sonra Misir butası Telli Qəndabın dalınca getmək fikrinə düşdü. Gülşan xanım bunu bilib, gözünün yaşını leysan kimi töküüb dedi:

– Bə məni haraya atırsan? Olmaya məndən küsdün? Ya məni öldür, ya da səni getməyə qoymayacağam.

Gülşan diliynən dediyi kimi, söznən də dedi:

Mən sənə nə dedim, zalım bivəfa,
Getmə, oğlan, getmə, qoymaram səni!
Bu fani dünyada sürmədik səfa,
Getmə, oğlan, getmə, qoymaram səni!

Aldı Novruz:

Başına döndüyüm, ay nazlı dilbər,
Ağlama Gülşanım, gözlə yar məni!
Gözü yolda mənim bir məşuqəm var,
Ağlama Gülşanım, gözlə yar məni!

Aldı Gülşan:

Mənim kimi olmaz şamlı, əcəmli,
İşi ahü vaylı, ürəyi qəmli,
Çarxı dönmüş fələk qoydu ələmli,
Getmə, oğlan, getmə, qoymaram səni!

Aldı Novruz:

Mən pozmam bu sevdayi-özəli,
Yarım yada düşüb, yaram təzəli,
Unutmaram sənənin təkisi gözəli,
Ağlama Gülşanım, gözlə yar məni!

Aldı Gülşan:

Gözü yaşlı qoyma bu Gülşanı ta,
Ayrılıq həsrəti qaldı canımda,
O ruzi-məhşərdə, haqq divanında,
Tutaram yaxandan, qoymaram səni!

Aldı Novruz:

Novruz gedib qürbət eldə qalmasa,
Sarıliban gül tək rəngi solmasa,
Əcəl gəlib peymanəmiz dolmasa,
Ağlama Gülşanım, gözlə yar məni!¹²

Novruz and içdi ki:

– Nə vaxt Tanrı əcəldən macal versə, butamı ələ keçirən kimi səni də alacağam.

Gülşan naəlac qalıb, Novruzun vədəsinə razı oldu. Novruz o gözəllə halallaşdı, Misirə tərəf yola düşdü. Az gedib, çox gedib, axırda Qaradağa yetişdi. Bu dağda boran Novruzunu tutdu. Novruz sazı sinəsinə basıb, görək o başı çiskinli, dumanlı dağlara nə dedi.

Aldı Novruz:

Mən ki oldum vətənimdən didərgin,
İtirdim Qəndab tək maralı, dağlar!
Duman, çiskin səndə qaydadı müdam,
Yanan çıraqlarım qaralı, dağlar!

Mənim sağlığıma kim güman eylər,
Tübü-boran halım çox yaman eylər;
Qarlı dağlar gündə nahaq qan eylər,
Yarı salıb məndən aralı, dağlar!

Kim var ki, burada məni dindirə,
Dindirib də halım yara bildirə,
Qorxuram ki, bu dərd məni öldürə,
Novruzam, sinəsi yaralı, dağlar!¹³

Bir xeyli vaxtdan sonra çən çəkilib, duman, çiskin aralananda Novruz yoluna davam eylədi. Mənzil eyləyə-eyləyə günlər, aylar keçdi, axır ki, gəlib Misirə çatdı. Soruşa-soruşa gəlib çıxdı Calal padşahın imarətində. Soruşdular:

– Kimsən?

Dedi:

– Qəribəm.

Bəli, onu qonaq otağına apardılar. Novruz burada qalmaqda olsun, al xəbəri İstanbullu Mahmud paşadan. İstanbullu Mahmud paşa Qəndabın

gözəlliyini eşitmişdi. O, Qəndabı zorla gətirmək fikrinə düşdü. Mahmud paşa qoşun çəkib Misirin üstünə hücum etdi. O, davadan əvvəl Calal padşaha qasid yolladı ki, ya öz razılığı ilə qızın Qəndabı mana ver, yoxsa zornan aparacağam. Qasid bu xəbəri Calal padşaha gətirdi. Calal padşah qorxuya düşdü. Vəzir ona dildarlıq verib, Mahmud paşaynan dava eləməyi məsləhət gördü. Padşah vəzirin məsləhətinə razı olub, qoşunla bərabər Mahmud paşanın davasına getdi. Çox davadan sonra bacarmayıb basıldı. Novruz halı belə görəndə bir köhlən ata minib, meydana girdi, Mahmud paşaya dedi:

– Ağıllı, camaat dolandıran paşa qoşunu qırdırmaz. Sən o qoşunun pəhləvanısan, mən də bu qoşunun. İndi razı olsan mənə meydanıma gəl! Hər kim ölsə, Qəndab salamat qalanındı.

Mahmud baxdı ki, bir cavan onu meydana çağırır. O, həzəratdan ar əyləyib, Novruzun meydanına getdi. Calal şahın xəbəri olmadan o iki pəhləvan üç gün, üç gecə dava elədilər. Axırda Novruz Mahmud paşanı öldürdü. Mahmud paşanın qoşunları böyüklərini ölmüş görəb, qaçıb öz yerlərinə getdilər. Novruz şad-şadyana, gül kimi açılmış halda Calal padşahın yanına gəlib, əhvalatı ona söylədi. Padşah Novruzun alnından öpüb dedi:

– Oğlan, məndən nə istəyirsən?

Novruz öz-özünə dedi: “Gəl fikrini söylə! Ölmək ölməkdi, xırıldamaq nə deməkdi?” Sazı sinəsinə basıb dedi:

Könlümün mətləbin aç bilmirəm,
Qorxuram ki, şahın tuta qəzəbi.
İgid gərək ilqarından dönməsin,
Yar ucundan mən çəkirəm əzabı.

Ayaq torpağına ziyarətim var,
Dildə kəlmə, gözdə işarətim var,
Nə müddətdi səndə əmanətim var,
Üzüm gəlmir deyəm sözün hesabı.

Nə müddətdi qaldım şahın qovlunda,
Bir kəsdəm də yoxdu Misir elində,
Bu canımı verrəm yarın yolunda,
Novruzam, istərəm Telli Qəndabı¹⁴.

Novruzun bu sözüne padşahın qəzəbi tutub dedi:

– Ay çörək basan, sən qonaqsanmı, yoxsa qız alansanmı? Sən nə cürətlə mənim qızımı istəyirsən? Cəllad, vur bunun boynunu!

Vəzir padşahın qəzəbləndiyini görüb ərz etdi:

– Tasaddığım olum, bu cavanı öldürmək yaxşı deyil. Onda bizə el töhmət elər ki, qonağı öldürdülər. Buyur, zindana salsınlar.

Padşah vəzirin tədbirinə razı olub, Novruzunu zindana saldırdı. Zindanda Novruzun kefi qarışdı. Dünya, aləm onun başına hərləndi, aldı görək nə dedi:

Nə bəlaya düşdü bələli başım,
Səbəb nəydi mən bu hala yetişdim?
Gəlmədi yanıma qohum-qardaşım,
Qolu bağlı mən bu qala yetişdim.

Bülbülün naləsi bağı yandırar,
Şamlar şölə çəkər, yağı yandırar,
Mənim naləm uca dağı yandırar,
Əbəs yerdə bu minvala yetişdim.

Ağlaram, sızlaram, yalvarram mərdə,
Bar ilahı, fürsət vermə namərdə,
Atam Kərim paşa Diyarbəkirdə,
Novruzam, Misirdə qalaya düşdüm¹⁵.

Sözün tamam eyləyib, quru kərpic üstünə üzüqoylu düşdü.

İndi sizə kimdən xəbər verim, Telli Qəndabdan.

Telli Qəndab Novruzun başına gələnləri eşidib, atasından xəlvət kənkan çağırıb, öz imarətindən zindana lağım atdırdı.

Novruz zindanda Telli Qəndabın dərđini çəkirdi, bir də gördü altdan lağım açıldı, bir nazənin sənəm lağımdan çıxdı. Qız Novruza baş əyib dedi:

– Qəndab xanım səni çağırır.

Novruz Qəndab adını eşidən kimi dik qalxdı, kənizin dalınca gedib, Qəndabın otağına çıxdı. Bəli, Qəndab Novruzunu hərdən yanına gətirib, hərdən zindana göndərməkdə olsun, bir gün Qəndab özünü naxoşluğa vurdu. Anası Şahnaz xanım onun yanına gəlib dedi:

Mən səni bəslədim allar içində,
Qızım, dərđin nədi, gəl mənə söylə!

Dastana yetirdim dillər içində,
Qızım, dərdin nədi, gəl mənə söylə!

Aldı Qəndab:

Açılıb dağların əlvan lalası,
Ana, mənim dərdim Novruz dərdidi.
Mən çəkdiyim – nazlı yarın balası,
Ana, mənim dərdim Novruz dərdidi.

Aldı Şahnaz xanım:

Sən necə balasan, mən necə ana,
Az qalır dərdindən ciyərim yana;
Yeddi oğul bir yana, sənsə bir yana,
Qızım, dərdin nədi, gəl mənə söylə!

Aldı Qəndab:

Bir namə yazaram babam şanına,
Qoy qisasım qalsın haqq divanına,
Ölsəm qat qanıma Novruz qanına,
Ana, mənim dərdim Novruz dərdidi.

Aldı Şahnaz xanım:

Gətirəm üstünə həkimü loğman,
Eylərəm dərdinə davayü dərman,
Şahnazın canı da Qəndaba qurban,
Qızım, dərdin nədi, gəl mənə söylə!

Aldı Qəndab:

Gətirmə üstümə həkimü loğman,
Eyləmə dərdimə davayü dərman,
Şahnaz da, Qəndab da Novruza qurban,
Ana, mənim dərdim Novruz dərdidi¹⁶.

Şahnaz xanım dedi:

– Ay qızım, Allah bilir ki, mən səni nə qədər çox istəyirəm. Amma özün bilirsən ki, atan yaman acıqlıdı. Mən bunu ona deyə bilmərəm.

Bunlar burda qalsın, sənə xəbər verim Calal padşahdan. Calal padşah imarətində bir qəfəsin içində bir bülbül saxlayırdı. Bülbülün yanına dib-çəkdə bir gül qoymuşdu. Yuxarıdan da bir şamdan asdırmışdı. Bir gecə yuxuda gördü ki, bir qızıl quş imarətə daxil olub, şamı söndürdü. Şamın sönməyindən qəfəsdəki bülbül öldü, gülün də yarpaqları töküldü. Calal padşah yuxudan diksinmiş qalxdı. Vəzirini çağırıb yuxunu dedi.

Vəzir yuxunu yozmaqda aciz qaldı. Şəhərə çıxıb nə ki yozucu var hamısının yanına getdisə də, heç biri bacara bilmədi. Axırda fikrə cumub dedi: “Ay dili-qafil, deyirlər axır dəmiri ocaqdan dəmir çıxardar, gəl bir Qəndabın da yanına get”. Vəzir bu fikirlə Qəndabın yanına yola düşdü.

Vəzir gəlməkdə olsun, o tərəfdən də Qəndab Novruzdan ötrü qəm-qüssə içində oturmuşdu. Elə bu vaxt üzündən, gözündən nur bülənd olan bir dərviş onun yanına gəlib dedi:

– Qızım, nə ah-zardı çəkirsən? Dərdini mənə söylə, bəlkə mən əlac eylədim.

Qız əhvalatı əvvəldən axıra kimi dərvişə nağıl eyləyirdi ki, vəzir başı yalovlu içəri girdi. Qəndab üzünü vəzirə tutub dedi:

– Ağa vəzir, siz heç buraya gələn deyilsiniz. Nə olub şeytanın ayağını qırıbsınız?

Vəzir əhvalatı tamamilən söylədi. Dərviş diqqətlə qulaq asıb dedi:

– Nə verərsən, mən şahın yanına gedim, o yuxunu yozum?

Vəzir bütün evini, malını vəd eylədi. Dərviş gülüb dedi:

– Vəzir, biz pay alan dərvişlərdən deyilik, pay verən dərvişlərdən. Novruzun xətrinə bu yuxunu yozaram.

Dərviş onunla bərabər şahın hüzuruna gəldi. Şah vəziri görəndə buyurdu:

– Vəzir, deyəsən özün yoza bilməyib, yozucu gətiribsən? İnzdi, qoy yozucu yozsun.

Dərviş dedi:

Bülbülü salıbsan qəfəs içinə,
Şan-şövkətin aşnan yanar, sultanım!
İgid gerek ilqarından dönməyə,
Şah da qələmindən dönər, sultanım?!¹⁷

Əzəl başdan andü qəsəm eylədin,
Saldırdım zindana, bədnam eylədin,

Sən iki canana sitəm eylədin,
Alışan çırağın sönər, sultanım!

Quranda oxunar ayə doğru sin,
Doğru yeydi, doğru əlif, doğru sin,
Dərvişəm, söylərəm sözün doğrusun,
Novruz Qəndab deyib yanar, sultanım!

Dərviş söznən deyəndən sonra diliynən də dedi:

– Calal padşah, eşit və inan, şamdandakı şamlar sənin oğlanların, qəfəsdəki bülbül Novruz, gül də Qəndabdı. Haman şamı keçirən quş Allahın bəlasıdı. Əgər Qəndabı Novruza verməsən, onda oğlanların da, qızın da öləcək, taxtın tar-mar olacaqdı.

Padşah qəzəblənib dedi:

– Tutun bu dərvişi!

Padşah çıxıranda dərviş qeybə çəkildi. Vəzir, vəkil, ağsaqqal, qarasaqqal şaha ərz etdilər ki:

– Padşahımız, bu sən deyən dərvişlərdən deyil. Bu Yusifi Züleyxaya yetirən dərvişlərdəndi. Sənin qızın Qəndabı Novruza yetirmək üçün buraya gəlibmiş. İndi o iki sevgili görüşməsə, inan ki, o dərviş deyənlər olasıdı.

Padşah dərvişdən qorxub, o saat Novruzu zindandan çıxartdırdı. Onun doğrudan da haqq aşığı olduğunu bilmək üçün gözlərini bağlatdı. Vəzirin, vəkilin, qazının qızlarını, bir də çuvala tay olub qalan topal bir qızı Qəndabla bərabər bir yerə qoydurdu. Sonra Novruza buyurdu:

– Oğlan, indi Qəndab bir dəstə qızla gəlib burdan keçəcək. Əgər tanıdın, sənindi, tanımadın, bu həzəratın başı üçün boynun fərmandadı. Sonra padşah qızlara işarə elədi ki, bir-bir gəlib keçsinlər. Qızlar hərəkətə gələndə Novruzun da eşqi coşdu, sazı sinəsinə basdı, qızlar qabağından keçəndə bu dillərlə qızları bir-bir nişan verdi.

Aldı Novruz:

Mənim bu müşkül işimə,
Yetiş sən, ey rəbbim, haray!
İçmişəm qırxlar əlindən,
Eşq ilə şərəbim, haray!
Səni tutar təbim, haray!

Hanı mənim xanımanım?
Kimsəyə yoxdu gumanım.
Vəzir qızı, Göhər xanım,
Haqq versin mətləbim, haray!
Səni tutar təbim, haray!

Hanı mənim taxtū tacım?
Kimsəyə yox ehtiyacım,
Qazı qızı Xanım bacım,
Sən deyilsən babım, haray!
Səni tutar təbim, haray!

Sənə qurban olum, tarı,
Çıxart könlümdən qubarı,
Vəkil qızı Sənəm Pəri,
Sən deyilsən babım, haray!
Səni tutar təbim, haray!

Əlindəki nə ələkdi,
Fikrində çərxi-fələkdi,
Bu gəlib keçən Mələkdi,
Gülüzlü mehtabım, haray!
Səni tutar təbim, haray!

Əyninə geyibdi ağı,
Sinəmə çəkibdi dağı,
Misirin köhnə axsağı,
Sən deyilsən babım, haray!
Səni tutar təbim, haray!

Novruzam, getməm buradan,
Mətləbim versin yaradan.
Gözəllər keçdi aradan,
Süz, yeri, Qəndabım, haray!
Səni tutar təbim, haray!

Novruz gözü bağlı ola-ola butasını tanıdığına görə hamı ərz eylədi:
– Padşahımız, Novruzun haqq aşığı olmasına heç söz ola bilməz.
Padşah Novruzun Qəndaba, Qəndabın da Novruza aşiq olduqlarını
gözüylə görəndə daha bir şəkk-şübhəsi qalmadı, bir busatlı toyla

qızını Novruza verdi. Novruz sevgilisiylə bir müddət Misirdə qalandan sonra Calal padşahdan, Şahnaz xanımdan izn alıb, əhli-şəhərlə halal-hümmət eləyib, Qəndabla bərabər Diyarbəkirə tərəf yola düşdü. O qədər getdilər ki, axırda Qaradağa yetişdilər. Yaz fəsli idi. Dağın başı əlvan-əlvan güllərlə, çiçəklərlə bəzənmişdi. Qızlar, gəlinlər gəzməkdə, mal-qoyun otlamaqda, könül açan gözəl quşlar cəh-cəh vurmaqda idi. Gahdan bir də göy guruldayır, yağış yağır, qövsi-qüzeh çıxır; gahdan da gün çıxır, qarlar əriyib, sellərə, sulara qarışib çaylarda, dərələrdə qıjıldayırdı. Novruz şad-şadyana sazı sinəsinə basıb, bu vəsfəgəlməz mənzərəni görək necə tərif eləyir:

Hey yağır yağışın, qalxır dumanın,
Axır boz bulanıq sellərin, dağlar!
İndi belə xoş səfəli çağındı,
Köçür, qonur ağır ellərin, dağlar!

Hər dağlardan uca Nuhun dağdı,
Çahar ətraf tamam cənnət bağdı,
Tülək, tərən, laçın, quş yığnağdı,
Sonalar arzular güllərin, dağlar!

Şükür olsun haqqa, dada yetişdi,
Ağamın əlindən bada yetişdi,
Yazıq Novruz xoş murada yetişdi,
Əcəb seyrəngahdı bellərin, dağlar!

Novruz sözünü tamam eyləyib yoluna düzəldi. Bir mənzil gedəndən sonra bir göy çəmənliyə çatdılar. Burada düşdülər. Demə, bu yer Kəlləgözün imiş. Ona görə də qaçıb burada məskən salmış imiş. Sonra xanı da, yaxın adamlarını da qırıb dağıtmışdısa da, yenə də elə burada qalıb, gəlib-gedəni çalıb-çapırdı. Bəli, Kəlləgöz pəhləvan biçənəyində adam görəndə onların yanına gəlib dedi:

– Ay qulbeçələr, buraya quş gəlsə qanad salar, qatır gəlsə dırnaq salar, siz hara, bura hara?

Novruz cavab verdi ki:

– Biz Diyarbəkirə gedirik. Dincəlmək üçün burada oturmuşuq.

Kəlləgöz pəhləvan dedi:

– Çox yaxşı, indi mən sənin özünü soyaram, nişanlımı da əlindən alaram, onda görərsən dincəlmək necə olar.

Novruz dedi:

– Kəlləgöz, igid bir iş görməmiş ağzını avara qoyub söyləməz.

Kəlləgöz bu sözdən acıqlandı, Novruzun üstünə hücum çəkdi.

Novruz dedi:

– İgidlərdə üç nişan olar. Biri-birinə hərbə-zorba gəlmək, at oynatmaq, güləsmək. Mən sənənlə üçünə də varam.

Kəlləgöz Novruzun belə ürəkli-ürəkli danışmağından daha da hirsələndi. Nərə çəkib, görək Novruza nə hərbə-zorba gəlir:

Əcəm oğlu badə içdi
Ol Şahi-Mərdan əlindən,
Oynadıb gözəl kəkliyi
Alaram, güman əlindən.

Aldı Novruz cavabında:

Barilahım, azad elə
Məni bu yaman əlindən!
Qurtarmır qovğalı başım
Bədəsil düşman əlindən.

Aldı Kəlləgöz:

Burdan keçməz ağır ellər,
Gözünə çəkərəm millər,
Neyləsinlər beçə qullar,
Mən bəbrü aslan əlindən.

Aldı Novruz:

İgid meydanda hərləni,
Vurram başın dığırkanı,
Meydan gumbur-gumburlanı
Hazaran qalxan əlindən.

Aldı Kəlləgöz:

Kəs səsini, ay heyvərə,
Gününü eylərəm qara;
Ellər tamam gəlib zara
Kəlləgöz qəhrəman əlindən.

Aldı Novruz:

Novruz burda qalmaq istər,
Misri qılınc çalmaq istər,
Kor yapalaq almaq istər
Sonanı tər lan əlindən¹⁹.

Hərbə-zorbadan sonra meydana atıldılar. Çox vuruşdular, qol yor-
dular, axırda Novruz Kəlləgözü öldürdü. Başını kəsib xurcuna qoyan-
da gördü ki, qalaçada bir qız ağlayır. Novruz onun yanına gedib xəbər
aldı:

– Güzəl qız, dər din nədi? Niyə ağlarsan? Nə cür olub ki, bu qala-
çaya düşübsən?

Qız gözlərinin yaşını silib, Novruzun üzünə baxdı, dedi:

– Ey oğlan, bil və agah ol, mən Ərəbistan padşahının qızı Şəhri-
yaram. İzn ver dər dimi sənə sazla deyim.

Novruz dedi:

– De!

Şəhriyar xanım saçından iki tel ayırıb sinəsinə basdı, aldı, görək nə
dedi:

Başına döndüyüm, ay qərib oğlan,
Buyur bir yanımda qal, sənə qurban!
Nə müddətdi mənim könlüm mələldü,
Bu qəmli könlümü al, sənə qurban!

Aldı Novruz:

Başına döndüyüm, a nazlı dilbər,
Söyləsən halımı, yar, sənə qurban!
Mən bülbüləm, güldən ötrü yanırım,
Layiq deyil qona xar, sənə qurban!

Aldı Şəhriyar:

Pünhan danış, heç kəs səni duymasın,
Şirin cana heç özgülər qıymasın,
Öldürsə öldürsün, burda qoymasın,
Yalvar, yapış yara, dil sənə qurban!

Aldı Novruz:

Başına döndüyüm, telli Şəhriyar!
Mənim gözü yolda bir Gülşanım var.
Allah amanatı bircə canım var,
Candan qeyri küllü var sənə qurban!

Aldı Şəhriyar:

Yaxşı olar ilqar ilə etibar,
Gözəl oğlan, səndən qeyri kimim var?
Özüm ərəb qızı, adım Şəhriyar,
Yaz məni Qəndaba qul, sənə qurban!

Aldı Novruz:

Gözüm qaldı buxağında, telində,
Laçın könlüm sona qoymaz gölündə.
Bir canım var üç gözəlin yolunda,
Öluncə, Novruzam, yar, sənə qurban!²⁰

Şəhriyar xanım Novruzunu sevdiyini sazla dediyi kimi sözlə də dedi:
– Ay cavan, bil, agah ol. Çapolçu Kəlləgöz pəhləvan mənim gözəlliyimə aşıq olub, atamdan istədi. Atam vermədi. Günlərin bir günü mən bağçamızda seyr eyləyirdim. Demə, Kəlləgöz pusquda imiş. Məni götürüb həmin bu qalaçaya gətirdi. Ha eylədi, ona rəy vermədim. Məni zindana saldı. Mən canımı qurtarmaq üçün dedim:

– Ay pəhləvan, mən əsil-nəslimin qorxusundan sənə rəy verə bilmərəm. Əgər vüsalıma yetişmək istyirsənsə, onda atamı, qohum-əqrəbamı qır, qurtar, sənə rəy verim. O, vədimə inandı, atamla çox dava eylədi. Atamın varı, dövləti çox idi. Özü də arxalı idi. Onun üçün də bata bilmədi. Mən tamam yeddi ildi bunun əlində giriftaram. İndi qorxuram ki, gəlib çıxa, səni mənə, məni də sənə qata.

Novruz Şəhriyarın cavabında gülüb dedi:

– Çox yaxşı, ancaq yol gəlmişik, susuzuq, o xurcundakı qarpozı gətir, kəsək, yeyək, sonra başımıza çara çəkərik.

Şəhriyar gedib xurcuna baxanda Kəlləgözün başını görüb, Novruzun əl-ayağına düşüb, alqış eyləyə-eyləyə dedi:

– Sən ki mənim canımı bu zalımın əlindən xilas eləmişən, mən səndən ayrılan deyiləm.

Bəli, Novruz Qəndabla, Şəhriyarla o qalaçada xeyli qalandan sonra vəzində yüngül, qiymətdə ağır şeylərdən götürüb yola düşdülər. Az gedib, çox gedib Gülşan xanımgilə çatdılar. Gülşan xanım hər üçüylə görüşüb öpüşdü. Aldı, görək nə dedi:

Şükür haqqa, genə olduq üzbəüz,
Ala gözlü, bəy Novruzum, xoş gəldin!
Əyləşəydik, əhdim buydu, dizbədiz,
Ala gözlü, bəy Novruzum, xoş gəldin!

Gəl sən gedək mənim o dəmxanama,
Genə müjdə etsin ata-anama,
Tifil kimi səni alım sinəmə,
Ala gözlü, bəy Novruzum, xoş gəldin!

Süsən-sünbül, tər bənövşə, ireyhan,
Ətirşah tək təzə güldən Gülşan,
Səni gördü gözüm, oldu lap rövşan,
Ala gözlü, bəy Novruzum, xoş gəldin!

Elə o günün sabahı Novruz hər üç gözəli də götürüb Diyarbəkir sənsən, yola düşdü. Düşərgələrdə qala-qala bir müddətdən sonra Diyarbəkirə yaxınlaşdılar. Bir yandan Novruzun səfəri neçə il çəkdiyindən, o biri yandan duman-çiskin hər yanı bürüdüyündən onlar Diyarbəkirin yolunu itirib, çöl-biyabana düşdülər. O qədər getdilər ki, axırda Diyarbəkirin yaylağına çatdılar. Novruz haman yaylaqda özlərinin Dəli çobanına rast gəldi. Dəli çoban şəhərsayağı geymiş bir oğlanın yanında üç gözəl qız görəndə ağızının suyu dabax dəymiş öküzün ağızının suyu kimi axıb döşünü islatdı. Novruzu tanımadığından istər sözlə, istərsə hər bə-zorbayla onun nişanlılarını əlindən almaq fikrinə düşdü. Çomağı saz eləyib döşünə basdı, görək nə dedi.

Aldı Dəli çoban:

Gəl əzəl başdan danışaq,
Bil, ağılım, kamalım, oğlan!
Zərblə çəkibən çəliyi,
Vurum, atdan salım, oğlan!

Aldı Novruz:

Gəlirdim Misir elindən,
Duman aldı yolum, çoban!
Gər çəksəm misri qılıncı,
Sənə fərzdi ölüm, çoban!

Aldı Dəli çoban:

Vuruban atdan yıxaram,
Yıxanda yerə çaxaram,
Birin sənə pay çıxaram,
İkisini aldım, oğlan!

Aldı Novruz:

Uğrayıb şeytan felinə,
Əl vurma sonam telinə;
Vermərəm xoryat əlinə,
Mən bülbüləm, külüm, çoban!

Aldı Dəli çoban:

Oğlan, bir gəl sən insafa,
Çəkmişəm bu yolda cəfa;
Üç ay yayda sürüm səfa,
Payız yola salım, oğlan¹

Novruz gördü ki, çoban heç zad qanmır. Yalvarmaqla bunun dəyə-
nəyinin əlindən qurtarmaq olmaz. Ona görə də hər bə-zorbaya başla-
yıb dedi:

Gözəllər sağü soldadı,
Misri qılınc da beldədi,
Atamın gözü yoldadı,
Necə burda qalım, çoban?!

Aldı Dəli çoban:

Mən Dəli çobanam, dəli,
Etmərəm fikir, xəyalı.
Qucmalı Qəndabın beli,
Xoş keçər iqbalım, oğlan!

Aldı Novruz:

Novruzam, sinə dağlıyam,
Dərdimi kimə ağlıyam?
Kərim paşanın oğluyam,
Diyarbəkir elim, çoban!

Dəli çoban Kərim paşanın, Diyarbəkirin adını eşidəndə o saat bildi ki, bu, ağanın itən oğlu Novruzdu. Çoban tutduğu işdən peşman olub dedi:

– Ağa, məni bağışla, səni tanımadım. İndi siz bu yolla yavaş-yavaş gəlin, mən ağama, xanıma xəbərə gedim.

Çoban onları gəlməkdə qoyub, ağasına muştuluğa tərpendi. Yetişəndə ağasına, xanımına Novruzun sevgilisini də gətirib salamat gəlməyini belə xəbər verdi:

Köçübdü Misir elindən,
Novruz gəldi, Novruz gəldi!
Üç durna telli gözəllə
Novruz gəldi, Novruz gəldi!

Gəldilər mənim yanıma,
Sevdanı saldı canıma,
Muştuluq Zeynəb xanıma,
Novruz gəldi, Novruz gəldi!

Adı Çoban, özü dədə,
Qulluq edibdi ustada,
Kam alıb yetə murada,
Novruz gəldi, Novruz gəldi!

Kərim paşa oğlunun gəlməyi xəbərini eşidəndə çobana bütün otardıği sürünü muştuluq verib, yola saldı. Sonra ağsaqqal, qarasaqqal, cahıl, comərd ilə oğlunun pişvazına çıxdı, nişanlıları ilə bərabər evlərinə gətirdi.

Ata-anası Novruzu, onun gətirdiyi qızları bağrılarına basıb, üzlərindən, gözlərindən öpdülər.

Kərim paşa Diyarbəkiri əlvan-əlvan güllərlə, çiçəklərlə, xəlilərlə bəzədi, bir qəşəng toy məclisi qurdurdu. O məclisə bütün Diyarbəkir

əhlini qonaq çağırdı. Doqquz gün, doqquz gecə toy vurdurandan sonra Qəndabın kəbinini Novruza kəsdirədi, onun əlini Novruzun əlinə tapşırdı.

Camaat toyu təbrik edib dedi:

– Ulduzlarınız barışsın! Ruzunuz göydən yağsın, yerdən bitsin!
Şanınız daha da ucalsın!

Çox şənlikli bir toy oldu, hamı ac qarınlar doydu.

Məşhur ustadların deməyinə görə, Novruzun əlinə Qəndabın əli verilən vaxt bir aşıq onların məclisinə gəlib, duvaqqapmalarını belə bağladı:

Yüz mahi-münəvvər ola, könlüm səni istər,
Yüz şəmsi-müdəvvər ola, könlüm səni istər,
Yüz sərvə-sənubər ola, könlüm səni istər,
Yüz saqiyyə-kövsər ola, könlüm səni istər,
Yüz qaməti ərər ola, könlüm səni istər.

Yüz mah-məsəl, afəti-can, gözləri xummar,
Yüz sibzəğən, qünçədəhan, nərgisi-bimar,
Yüz zülfü-pərişanü bəlacu, büti-xunxar,
Yüz qaş kaman, şux pərizadi-cəfakar,
Yüz kirpiyi xəncər ola, könlüm səni istər.

Yüz ləli-gühərbar ola, yüz gülşəni-rəngin,
Yüz qaş kəman, incə miyan, ləbləri şirin,
Yüz qaməti rəna ola, yüz kakili pürçin,
Yüz mahi-məlihət, büti-ziba, güli-nəsrin,
Yüz zülfü müənbər ola, könlüm səni istər.

Yüz simbədən, incə miyan, gözləri məstan,
Yüz dilbər ola hur-liqa, nazinü casban,
Yüz xali həbəş, gərdəni mina, xəti reyhan,
Yüz sinəsi mərmər, dişi dür, afəti-dövrən,
Yüz bakirə düxtər ola, könlüm səni istər.

Yüz şahidi-Şirazu, Hələb, Misru, Səmərqənd,
Yüz zinəti-ələm, fərəhəfza, şəhi-fərxənd,
Yüz şəmi-diləfruz ola, yüz ləli-şəkərxənd,
Yüz mən kimi biçərə Kərim hüsnünə həsbənd,
Cümlə sana çakər ola, könlüm səni istər.